

Hoofdthema 3: Verantwoord besteden

De jongere besteedt de inkomsten zodanig dat de bestedingen passen bij de persoonlijke voorkeuren en het beschikbare budget, zodat de inkomsten en uitgaven op de korte termijn in balans zijn.

6 t/m 8 jaar	9 t/m 11 jaar	12 t/m 14 jaar	15 t/m 17 jaar
De leerlingen:			De jongeren zijn in staat om:
Keuzes maken			
<ul style="list-style-type: none">weten dat spullen geld kosten, maar dat niet alles te koop issnappen dat je keuzes moet maken met het geld dat je uitgeeftkiezen zelf hoe zij hun (zak-)geld willen uitgevenbegrijpen dat je geld maar één keer kunt uitgeven	<ul style="list-style-type: none">weten dat je niet meer kunt uitgeven dan dat je aan geld hebtkunnen hun wensen afstemmen op hun budgetbegrijpen dat verschillende voorkeuren en prioriteiten tot verschillende keuzes leiden	<ul style="list-style-type: none">weten wanneer ze meer en minder te besteden hebben ('dure en goedkope maanden') en meer en minder inkomsten ('rijke en arme maanden') hebbenbegrijpen de (positieve en negatieve) consequenties van hun bestedingsbeslissingenweten wat het verschil is tussen noodzakelijke en minder noodzakelijke uitgavenweten om welke uitgaven ze niet heen kunnenkunnen bekijken of een aankoop binnen het budget past voordat ze de aankoop doengeven niet meer geld uit dan ze hebben	<ul style="list-style-type: none">aan hun verplichte uitgaven te voldoenprioriteiten te stellen in hun uitgavenvast te stellen of ze een bepaalde aankoop kunnen betalenbij hun bestedingen rekening te houden met periodes dat ze meer en minder te besteden hebben ('dure en goedkope maanden') en meer en minder inkomsten ('rijke en arme maanden') hebbeneen weloverwogen beslissing te maken hoe ze onverwachte extra uitgaven betaleneen weloverwogen beslissing te maken hoe ze extra inkomsten inzettenhun koopgedrag aan te passen aan het beschikbare budgette benoemen met welke vaste lasten je te maken krijgt als je zelfstandig woont
Verleidingen de baas blijven			

6 t/m 8 jaar	9 t/m 11 jaar	12 t/m 14 jaar	15 t/m 17 jaar
De leerlingen:			De jongeren zijn in staat om:
<ul style="list-style-type: none"> weten dat er reclame in verschillende vormen bestaat weten dat in een reclame zaken (soms) mooier worden gemaakt dan ze in werkelijkheid zijn 	<ul style="list-style-type: none"> weten wat reclame is en waarvoor het is bedoeld kunnen verschillende vormen van reclame herkennen kunnen uitleggen waarom bedrijven reclame maken beseffen dat bedrijven die iets 'gratis' aanbieden uiteindelijk geld willen/moeten verdienen weten dat als iets 'gratis' wordt aangeboden, er toch financiële gevolgen aan verbonden kunnen zijn beseffen dat ze bij merken ook voor de naam betalen 	<ul style="list-style-type: none"> herkennen reclame, commercie en sociale druk onderkennen de invloed van reclame op hun bestedingen onderkennen de invloed van de sociale omgeving op hun bestedingen weten hoe ze zichzelf in de hand kunnen houden als ze gemakkelijk of impulsief geld uitgeven maken een keuze op basis van wat ze nodig hebben en/of van plan zijn te kopen en niet op basis van 'de aanbieding' kunnen nagaan welke financiële consequenties eraan verbonden zijn als iets gratis wordt aangeboden 	<ul style="list-style-type: none"> zich weerbaar op te stellen tegen reclame, de invloed van anderen (sociale druk) en andere verleidingen aanbiedingen kritisch te beoordelen
Zich opstellen als een kritische consument			
<ul style="list-style-type: none"> weten dat niet alles even duur is snappen dat het ene product meer waard is dan het andere 	<ul style="list-style-type: none"> kunnen producten op volgorde van goedkoop naar duur zetten weten dat er goedkopere en duurdere varianten (verschillende merken) zijn voor hetzelfde product kunnen prijzen vergelijken voordat ze een aankoop doen kunnen prijzen van producten vergelijken op basis van dezelfde hoeveelheid/eenheid beseffen dat je bij sommige aankopen nog meer producten 	<ul style="list-style-type: none"> kunnen inschatten of een bepaalde aanbieding echt een voordeel oplevert kunnen een inschatting maken van de prijs van een product snappen dat de prijs van een product uit verschillende kosten is opgebouwd kunnen verschillende varianten van een product op prijs en kwaliteit vergelijken voordat ze een product aanschaffen 	<ul style="list-style-type: none"> bij het vergelijken van producten en abonnementen rekening te houden met alle kosten (vaste, variabele en bijkomende kosten) die aan het product zijn verbonden bij een aankoop van een product of abonnement te berekenen hoe hoog de vaste en variabele kosten zijn en de bijkomende kosten (bijv. administratie- en verzendkosten) bij hun keuze voor een product of abonnement niet alleen op prijs en kwaliteit te letten, maar ook op de

6 t/m 8 jaar	9 t/m 11 jaar	12 t/m 14 jaar	15 t/m 17 jaar
De leerlingen:			De jongeren zijn in staat om:
	<p>moet kopen om er gebruik van te maken</p> <ul style="list-style-type: none"> • begrijpen dat verschillende producteigenschappen bepalend/doorslaggevend kunnen zijn bij de keuze 	<ul style="list-style-type: none"> • weten of een bepaald product vergeleken met vergelijkbare andere producten goedkoop of duur is • kunnen de totale werkelijke kosten van een aankoop berekenen, waarbij de aanschafprijs en bijkomende producten en kosten worden meegenomen 	<p>voorwaarden en hun eigen persoonlijke situatie en wensen</p> <ul style="list-style-type: none"> • afgesloten doorlopende abonnementen te evalueren, te heroverwegen, te wijzigen of stop te zetten • te weten dat je bij het afsluiten van een verzekering, een spaarrekening of een beleggingsproduct, niet alleen op de kosten en opbrengsten moet letten, maar ook op risico's, looptijd en voorwaarden • gebruik te maken van instanties of organisaties als ze bepaalde geldvragen hebben • te benoemen welke financiële verantwoordelijkheden en verplichtingen ze hebben als ze 18 jaar zijn
Verantwoord lenen			
<ul style="list-style-type: none"> • - 	<ul style="list-style-type: none"> • snappen wat lenen is • weten wat het betekent als je geld leent van anderen • weten wat lenen bij een bank is • weten wat rente is 	<ul style="list-style-type: none"> • weten wat een schuld is • kunnen het verschil tussen lenen en schulden benoemen • weten dat er verschillende manieren van lenen zijn • weten wat de risico's zijn als je geld uitleent • weten wat de risico's zijn als je geld leent • kunnen geleend geld terugbetalen 	<ul style="list-style-type: none"> • alleen te lenen als ze weten dat ze binnen de afgesproken termijn het geleende bedrag en de rente kunnen terugbetalen • alternatieven voor lenen (zoals sparen) mee te nemen in hun overweging, voordat ze er toe besluiten te gaan lenen • te benoemen welke (financiële) consequenties het kopen op afbetaling, ene lening, roodstand en

6 t/m 8 jaar	9 t/m 11 jaar	12 t/m 14 jaar	15 t/m 17 jaar
De leerlingen:			De jongeren zijn in staat om:
		<ul style="list-style-type: none"> • begrijpen de consequenties als ze geleend geld niet terugbetalen 	<p>een creditcard-krediet met zich meebrengen als men gebruik zou maken van één van deze leenvormen</p> <ul style="list-style-type: none"> • verschillende vormen van schulden te benoemen • de verschillende manieren van lenen te benoemen en de van toepassing zijnde verschillen en overeenkomsten • te benoemen wat de mogelijkheden en gevolgen zijn van een studielening bij DUO